

Numărul 17

Oradea-mare 7/20 maiu 1906.

Anul XLII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Stai! Cine-i acolo?

De CARMEN SYLVA.

Eră în noaptea rece, ploioasă și neagră ca păcatul, după lupta sângeroasă dela Grivița. Regele Carol săvârșise minuni de vitejie în mica sa armată. De trei ori focul iadului asvârlise înapoi de pe rădvanele Plevnei pe vânători și pe dorobanți. Regele sta cu fața lui severă, ca cioplită în piatră și cu ochii săi de vultur, în mijlocul câmpului de bătaie, în ploaia de gloanțe și când pentru a treia oară oamenii lui se retrăgeau, pentru-că jumătate din ei, tocmai două mii, zăceau la pământ, atunci lacrimile îi năpădiră pe obraji, dar cu glas de tunet strigă el către cei cari băteau în retragere: »Incotro?»

»Vai stăpâne! Nici unul dintr'ai noștri nu mai trăiește, nici unul n'a mai rămas dintre noi toți!»

»Cum? Nici unul?» se răsti Regele, »tu ești încă viu, și cel de colo, iacă doi, și de colo vine altul, iacă trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, întoarceți-vă, trebuie să luați reduta, trebuie, vă zic! Înainte, mars!» Astfel își strânse el însuși ostirea ce șovăia și o duse el însuși înapoi unde eră mai deasă ploaia de gloanțe, și reduta fu luată! Și ce eră mai mult încă, păstrată peste noapte, când Turcii făcură o nouă încercare de a scoate pe Români de acolo. Regele Carol ședea în cortul său și ascultă împușcăturile care-i spuneau că s'a început un nou atac, și se întrebă: Oare armata lui cea tinără și neexperimentată va mai avea putere și curaj, după acea lungă zi grea în care a văzut atâția inși căzând? El mai văzuse și că Grivița nu eră Plevna, ci mai eră o vale între fort și reduta cea mare. Cu inima împovărată de griji stătea acolo. Somnul nu i-se lipia de gene, nu luase

nimic în gură, căci împărția toate neajunsurile cu soldații săi. Pe patul său de campanie, în multe nopți a nins și a viscolit așa de tare, încât a trebuit să așeze câteva scaune portative de fer peste manta, pentru ca să rămână teafăr.

Înainte cortului său, sta un tinăr soldat de strajă, căruia îi ardea inima de părere de rău că a trebuit să rămână, căci și el voia să se facă vrednic de „Crucea Sf. Gheorghe” și „Virtutea Militară”, și acum scăpă din mână un prilej așa de frumos, în care ar fi putut să-și arete curajul. Nu-i trecea prin minte că putea să se afle și el printre aceia cari acoperiau câmpul de bătaie, ale căror vaete erau și mai înspăimântătoare ca muțenia lor, când numai cu fețele lor palide chemau mărturie cerul, că s'au luptat ca lei, împotriva unor ziduri, cum ziceau ei, pe când Turcii după rădane trăgeau în carne vie. Se gândia numai ce bucurie eră să facă miresei sale când s'ar fi întors acasă împodobit cu o cruce, și nu știa că luarea Griviței nu înseamnă luarea Plevnei, ci că va sta de strajă încă multe nopți reci și lungi de-arândul și că-i vor amorți de frig picioarele în șanțuri, înainte de căderea Plevnei; cu urechea tot așa de ațintită ascultă el înfricoșatele împușcături, care pocniau mereu din redută și nici nu se apropiau, nici nu se depărtau. Știa tot așa bine ca și Regele, că dacă Turcii ar năvăli, cortul Regelui e prea aproape și ar fi mai-mai cu neputință să-l apere pe Rege. Acesta însă nu voia să se întoarcă biruit. El știa numai vechea zicală: Pe scut sau cu scutul! Căci, biruită, România ar fi încetată de a mai fi.

Stan auzi atunci un pas îndesat, și o arătare ciudată se opri în fața lui. Nu mai văzuse nici odată această uniformă, doar în icoane foarte vechi: Nu eră nici Rus, nici Cazac, nici Cerchez; purtă o tunică al-

bastră cu șireturi de aur, pantaloni roșii și cisme înalte, galbene. De șold îi atârna un paloș ciudat, care nu era nici spadă, nici sabie.

Nu știa ce să creadă despre acest oaspe puternic care stătea aici în fața lui, și cu toate că sguudit de un fior de spaimă neînțeleasă, — îndreptă baioneta spre el, cu un puternic: „Stai! Cine-i acolo?”

„Român“, veni răspunsul cu o voce tunătoare.

„Parola, știi parola?“

„O știi!“

„România“ zise soldatul.

„Ștefan-cel-Mare“, răspunse ciudatul oaspe, fără să șovăiască.

Atunci Stan se dete în lături și fără voie prezintă arma și străinul ridică mâna cu un gest mareț și poruncitor, par'că de când lumea a fost deprins să fie salutat și să mulțamească în acest fel.

„E încă treaz Principele?“ întrebă străinul cu gândul de a intra în cort.

„E treaz, Măria-ta!“

„De ce îmi zici „Măria-ta“, mă cunoști pe semne?“

„Eu“, bălbăi soldatul, »nu știu, te cunosc ca pe sfânta scriptură, ca pe icoana sfântă din părete, ca pe crucea bisericii, aș putea să jur că ești chiar Ștefan-cel-Mare!“

Atunci străinul puse mâna pe umărul tinărului.

„Știam că ai să mă cunoști!“

Soldatul se cutremură de bucurie când simți atingerea eroului. Par'că-i curgeau flăcări prin vine, gata să săvârșească ne mai auzite fapte de viteaz, i-se părea că de acum e binecuvântat și sfințit. Dar nu putu să scoată o vorbă, așa de tare îi bătea inima. Celalalt zise:

»Am venit aici ca să vă duc la biruință, ca totdeauna; de câte-ori mă vei zări în luptă lângă regele tău, să știi că nu i-se va întâmplă nimic și că veți birui!« — și cu aceste cuvinte Ștefan-cel-Mare dispărură în cortul regelui. Stan rămase pe loc, și trecutul trecea pe dinaintea ochilor săi, se gândia la toate acele strajnice războaie pe cari le-a purtat Ștefan-cel-Mare, cum în cincizeci de lupte s'a luptat și mai totdeauna a fost rănit, dar cum mai totdeauna a ieșit biruitor și a zidit patruzeci de biserici, pentru fiecare biruință un altar! De aceea era el cinstit ca un sfânt, marele Ștefan cu brațul puternic, cu inima tare și cu neînfrântă credință în Dumnezeu. Stan se gândia la acea noapte în care Ștefan gonit de Turci răzbișe până sub zidurile Cetății Neamțului și, învins, acoperit de răni sângerânde, bătut la poarta zăvorită și cum nici o mână nu-i deschise; ci dimpotrivă, răsună glasul mamei sale:

„Cine e străinul care bate la poarta fiului meu?“

„Eu sunt mamă, deschide! Sunt biruit! Rănila mă dor. Deschide, mamă! Turcii îmi adulmecă urma!“

»Cine ești tu, străine, care ai îndrăzneala să vorbești în numele fiului meu și cu vocea fiului meu? Nici odată fiul meu nu s'a întors bătut din războaie. Fiul meu e pe câmpul de luptă și spulberă pe vrăjmași. Și dacă totuși aduci rușinea asupra capului meu, atunci află că învins nu vei intra aici!«.

Și Ștefan își duse buciulul la gură, strânse oastea sa risipită și gonit pe dușmanii peste Dunăre dincolo de hotare, și se întoarse apoi biruitor, salu-

tat de maică-sa cu lacrimi de bucurie, în Cetate. Aceasta era maică-sa!

Intr'o vreme, pe când căută adăpost în munți și i-se părea că nu va mai putea să ție piept dușmanilor, a fost găzduit în casa unei femei voinice și frumoase și adormi de oboseală. În zori de zi ea îl deșteptă din somn și atunci văzu el venind pe cei nouă feciori ai ei, fiecare în fruntea unei cete mari; ea îi trimisese peste noapte ca să strângă oaste pentru Domnul lor, și cu această oaste câștigă el biruinți peste biruinți, până ce Turcii fură isgoniți din țară și Ștefan făcând o învoială cu Papa dela Roma ca să apere creștinătatea de Turci. Ștefan cu țărișoara lui a fost un zid de care se spărgeau valurile năvălitorilor și el a tinut pe loc poporul hordelor turcești.

Stan se gândia la toate astea, până când veni schimbul gardei și cum marețul oaspe încă nu plecase, îl cuprinse jalea la gândul că trebuie să-și părăsească postul. Soldații îl întrebă ce s'a întâmplat și el zise încet: »A venit Ștefan-cel-Mare«. Aceștia se uită lung la el, și crezură că grozăviile de peste zi și spaima nopții l'au scos din minți, el însă le spuse că-l vor zări pe Ștefan în luptă, căci a venit să apere pe Rege și țara sa, atunci toți își făcură semnul crucii, încredințați că poate totuși soldatul grăia adevărul. Nu se putea ști ce minuni se pot întâmpla, după cum scrie în sfânta scriptură, că popoare mici au fost în stare să biruiască neamuri cu mult mai puternice. Când, pe la cântatul cocoșilor veni la Rege să-l vestească cumcă atacul a fost înfruntat cu succes, îl găsiră cu fruntea între mâni, ațipit, și când deschise ochii, se uită în jurul său și întrebă dacă n'a fost nimeni în cort. „Nimeni!“ ziseră valeții și ofițerul de serviciu. »Dar eu am văzut...« zise Regele și tăcu, și își zise că a visat că Ștefan a stat multă vreme cu el de vorbă despre chipul cum ar putea conduce mica sa oștire pe drumul biruinței. Regele ar fi putut să jure că a vorbit adevărat cu marele erou, dar nu spuse nimic, și credea că visul i-a fost trimis spre a-l întări și mângăia în ceasul de grea cumpănă. Ce se petrecu însă în sufletul lui Stan, când a doua zi văzu mereu pe Ștefan în uniforma sa ciudată stând tot pe lângă Rege, măsurând cu privirea-i largă câmpul de bătălie, și ori de câte-ori veniau sburând gloanțele și ghiulelele, ridicând liniștit mâna par'că ar fi putut să le abată din drum și să-l apere pe principele pe care avea să-l ducă la biruință. Toată lumea spunea că Regele Carol se expune prea mult în bătăia gloanțelor, ca un comandant ce este și care nu trebuie să cadă dacă vrea ca armata lui să fie victorioasă. Dar Stan știa că nu încape nici o primejdie. Stan văzuse pe Ștefan care ținea mâna sa ocrotitoare d'asupra lui Carol și știa că gloanțele n'au să-i atingă nici un fir de păr. Intr'o noapte sta în șanț, și plouă și ninge, șanțurile erau umplute cu apă aproape înghețată, și multora le degeraseră picioarele. Atunci se arătă iarăș Ștefan și se uită la Stan, care prezintă arma și Ștefan zise zimbând: „Măne o să înceapă un atac, cu care ghinăralul vostru vrea să surprindă pe Rege, dar va fi fără folos, fii pe pace, tu n'o să pățești nimic, eu sunt aici și voi nu veți fi bătuti“. A doua zi se întâmplă atacul nenorocos, și Stan era încă tot teafăr, cu toate că îl nimerise un glonte și căciula îi era spartă de alte trei gloanțe. El văzu însă pe Ștefan în luptă și știa că n'o să-l ajungă nici o năpaste. Dar în noaptea de 10 decembrie Ștefan ră-

sări de odată în fața lui Osman-Pașa și-i zise: »Tu nu mai ești în stare să ții piept, mâne vei încercă o eșire, și vei fi prins și Plevna va trebui să cadă; te-ai apărat ca un erou și vei fi tratat ca un erou. Noi amândoi însă am încheiat astăzi unul cu altul; ceea ce n'am putut să duc eu până la capăt, pentru-că moartea mi-a tras o dungă peste socoteală, iată că desăvârșește Carol după amar de ani.

Și în ziua de 10 decembrie căzu Plevna, și Regele Carol merse călare să întimpine pe Osman rănit, și-l felicită ca pe un erou care a știut să apere cetatea mai mult decât s'ar fi putut închipui un om. Dar dacă n'ar fi venit Ștefan ca să-și sprijinească poporul și oastea sa, s'ar fi dus pe copcă cu toții; nici Rușii, nici Turcii, nici Românii n'ar mai fi scăpat cu viață, căci început o viscolire ca aceea cum numai prin părțile noastre se pot vedea, încât se prăpădesc și oameni și dobitoace, pe de-asupra un ger de douzeci de grade, și Dunărea toată sloiu, că nu mai eră chip să se aducă nici o fărâmiță de pâne. Regele părăsi Plevna și porni pe drumul cel mai grozav din toată viața lui. Ci iarăși văzu Stan pe Ștefan mergând călare alături de Rege, și nu se temea.

Tot drumul dela Plevna până la Nicopole după Dunăre, eră sămănat cu cadavre de prietini și dușmani, cea mai mare parte însă Turci, cari părăsiseră Plevna hămesiți de foame. Zăceau, stăteau și ședeau în șir morții, toți înghețați bocnă întepeniți pe loc, cum se nimerise. Sau alții ridicau mâinile spre cer și muriau. La căruțe stăteau cai și cărași apucați de îngheț. O ceată a fost găsită în jurul unei roate, dir care ațitase un foc, ca să se încălzească o leacă, toți erau morți. Calul Regelui se feriă și sforăia, căci la fiecare pas se poticniă de leșuri înzăpădite și voia să le ocolească. D'asupra tuturor se învârtiau în cărduri corbii cari curățiau locul. Eră fioros. În sfârșit, iată Nicopole ajuns, acolo stăteau prizonierii turci în șanțurile întărite și strigau să le dea pâne. Dar pâne nu eră, sloiurile erau prea mari, nici o luntre nu îndrăzniă să treacă. În noaptea aceea eră cât p'aci să moară cu toții de foame și de ger. Inșă Stan, care călărise și el în garda Regelui, zări peste noapte pe Ștefan însuși stând de straje la locuința Regelui, îl văzu cum urcă pe povârnișul de polei spre cetățuie alături de Rege, ferindu-l astfel de o cădere, și peste noapte îl zări rătăcind încoace și încolo și dăruind mângăere și aducând nădejde în inimile zdrobite. Și a doua zi dimineața trăiau încă foarte mulți din cei zece mii, cari au îndurat această noapte de groază. Regele fu lăsat să treacă Dunărea într'o barcă; sloiurile o saltară deodată în sus și eră gata să se scufunde, însă iarăși zări Stan de pe țarm o figură înaltă pășind peste sloiuri, și luntrișoara sbură cu atâta siguranță printre ele, încât se părea că se supune cum îi făcea semn cu mâna. Ai fi zis că el porunciă sloiurilor, că eră stăpân pe ape, până ce Regele puse piciorul pe pământul românesc și eră în afară de ori ce primejdie. Pe urmă Ștefan mai ajută la adusul pânei pentru bieții oameni, astfel că strigătul înfricoșat încetă, și pe urmă Stan nu-l mai zări. Căci trebui să se așeze în pat ca să fie căutat de piciorare, cari îi degeraseră și erau gata să se negrească: mulți flăcăi rămaseră cu picioarele prăpădite pentru totdeauna. El însă scăpă întreg și teafăr printr'o căutare bună și de aproape. Eră mângăiat, și gându-l purtă spre acela, pe care-l văzuse mereu. Știa că

n'or să piară câtă vreme Ștefan va ținea mâna sa puternică d'asupra lor. Știa că Regele eră menit să ducă pe poporul său pe calea fericirilor, de vreme ce mai marele erou al neamului cu sufletu-i tare și drept-credincios îi sta alături. Și Regele Carol făcu întocmai ca Ștefan, el zidi biserici frumoase în toată țara, de aceea și Dumnezeu i-a stat aeeva în ajutor. Și când după luni de zile, trupele își făcură intrarea triumfală în București, atunci Stan văzu încă odată pe Ștefan ca o umbră ușoară plutind lângă Rege, și un altul veni întru întimpinarea lor: eră Mihaiu-Viteazul care din depărtare salutase pe fratele său în luptă. Stan purtă stindardul, și avea pe piept »Crucea Sf. Gheorghe« și »Virtutea Militară«. Și brațul lui tremură ușor, când recunoscă pe eroi și bucuros i-ar fi arătat și celorlalți. Aceștia însă nu vedeau nimic, ei ziceau că Stan a ramas cu meteahnă la cap, de multă zăcere în spital.

El însă spunea că n'a pierdut decât trei unghii. Și din atâta lucru nu i-s'a slăbit doar mintea, ci numai picioarele o leacă.

Cât o trăi, are să se gândească Stan la: »Stai! Cine-i acolo?« din acea noapte dela Grivița și povestește copiilor săi și prietenilor, când aceștia din urmă se adună sub teiu și beau tutun în zilele de sărbătoare.

Și rîd cu toții și zic: »Ce strajnic povestește!« și nu cred nici o iotă din toată povestirea lui, dar copiii cred și se bucură că țara lor are să ajungă mare și tare, de oarece eroii trecutului o apără și sar în foc pentru regele ei.

Bun rămas.

*Iși scutură codrul arama
Și plânge, de ceată umbrit,
In zare trec stoluri de pasări,
Sub cerul de soare lipsit.*

*Și cântecul meu este frate
Cu tainicul cântec al lor:
Pe drumuri străine de-acuma
Sunt și eu pribeag călător.*

*La scară-mi nechiază fugarul,
La cei dragi le-am zis: bun rămas;
Un gând luminos mă oprește,
Și împedică iar al meu pas.*

*De șea aninatu-mi-a mama
Merinde și schimburi de drum;
Plângând așezatu-le-a 'n sară,
Plângând mă sărută acum.*

*Și cum aș plecá! Mă omoară
A lacrimiei pară de foc;
Dar tot mai aștept, poate vine
Și ea să-mi menească noroc.*

*Hai, murgule, mână departe,
C'asă e al dragostei rost:
Nu vine, nu vine frumoasa...
Și par-că eu dușman i-am fost!*

I. U. Soricu.

Istorie africană.*)

Un aranjament mai fantastic și mai bizar decât locuința de garson a lui Ioan Sergean nici cea mai ciudată fantazie nu-și putea închipui.

Ioan Sergean locuiește într'un muzeu etnografic.

Acest muzeu se numea astfel, cu toate că nu avea atributele să poarte numele de un adevărat muzeu etnografic.

Obiectele, necunoscute în cea mai mare parte, cari atârnavă pe cuie în pereți, erau grupate în ordine pe mese lungi și reprezentau produsele primitive ale unei civilizațiuni. Chiar și cel mai neapert spectator putea statorî fără șovăire, că acelea au fost fabricate de mâinile unui popor barbar.

Omul civilizat, pe lângă surisul disprețuitor ce apare de regulă pe buzele lui la vederea acestor feluri de obiecte, simte și compătimire față de ființele nefericite, cari bătute de fatalitatea destinului nemilos, sunt silite a purta jugul vieții în întunecimea vecinică a sălbăticiunii dejositoare.

Sermanii sălbatici.

Ioan Sergean aprobă părerea generală, că sălbăticiii sunt de compătimit, dar protestă totdeauna când cineva afirmă că aceia s'ar simți nefericiți.

— Te asigur, amice, — avea datina a zice cu asemenea ocaziuni, — că sălbăticiii în starea lor vrednică de compătimire după principiile noastre, se simțesc cu mult mai fericiți, decât noi, căci le lipsește cunoștința stării lor deplorabile. Trebuințele lor pentru susținerea vieții sunt de tot simple. Nu le trebuie multe bunuri, ca să se simțească fericiți. O pasere rară, o mărgea scilpicioasă îndestulește pofta cea mai patimășă după averi. Și apoi ce zic filozofii greci?... „A nu avea trebuință de nimica, e dar dumnezeesc; a-ți reduce trebuințele la minimum, e a te apropiă de divinitate“.

Filozofii greci n'au fost toți de această părere; ba au fost și de aceia destui, cari au profesat principii chiar opuse. Pe Sergean nu-l genă. El se mulțumea că-și poate spriginii părerea cu filozofii.

Pentru oaspeții Sergean avea o odaie aranjată tot după gustul seu particular.

Mobilele din aceasta odaie erau toate de lemn de bambus, dar lipsită de pe ele măiestria rafinată a fabricanților de acest soi de mobile. Toate erau construite fără întrebuintărea ferului.

Pe lavițele lungi, în loc de covoare, erau întinse pei de leu și tigrii, pușcați de mâna lui. Păreții erau împesștrăți de sulii primitive de lemn cu vârf de os ascuțit, de săgeți tot atât de primitive. Ici-colea câte o pasăre frumoasă umplută însenină aspectul nu prea plăcut al odăii.

Intr'o seară de iarnă avea Sergean mai mulți amici la sine. Toți erau deja oameni în vârstă, între

cari dânsul cu barba sa, ce abia arată ici-colea câte un fir căzut, se părea tânăr încă.

Mai avea un avantaj asupra amicilor sei, care-l făcea să creadă și el însuși, că e mai tânăr, decât oaspeții sei contemporani. Nu era încă însurat. Și holteiul tomnatic se încrede de regulă mai tânăr, decât nepotul seu, care a luat pe cerbicia sa tinăra jugul căsătoriei.

Singurătatea, în care trăia Sergean de când se întoarse din Africa, nu le plăcea multora. Amicii sei nu încetau de a-l îndemna, cu glume pișcătoare, la căsătorie.

Sergean de regulă zimbăia văzând sforțările binevoitoare ale amicilor desinteresăți.

— Nu sunt pui de ieri, fraților, — zicea lăsând un nor de fum din ciubucul seu, care nu-l depunea decât numai când mănca și doară când dormea.

— Timpul meu a trecut. Până ce am fost tânăr, m'a scutit de această nebulie viața-mi șgomotoasă, pribegirea prin ținuturile sălbatice ale Africii întunecate. Acum mi-s'a întărit moalele capului.

Cuvintele lui avură un timp efect asupra amicilor. De când însă profesorul Vălean și-a încununat capul nins de holtei tomnatic cu cunună de mire, atacurile amicilor în contra rezistenței încăpăținate a lui Sergean deveniră de tot vehemente.

Argumentarea lui o puteau combate acum cu exemplu viu.

— Uite aici, Sergeane, amicul nostru Vălean e mai bătrân decât tine cu doi ani, și totuși nu s'a temut de însurație, — argumentă un amic, — și întreabă numai pe Vălean nu se simte oare fericit?

Vălean zimbăia cu îndestulare. Pe fața lui încântată se putea ceti întărirea cuvintelor ce se referiau la fericirea lui.

— Mie nu-mi plac pomii ce înfloresc toamna, — obiectonă Sergean. — Eu nu mă îndestulesc cu surugatul fericirii.

Vălean rise cu ochi scilpitori și zise:

— Fericire adevărată, zi, amice!

— Poate! —

Călătorul din Africa surise malițios, căci ajunse și în urechile lui abaterea dela calea adevărului a nevastei tinere, ce fericia pe Vălean cel orbit și îmbătat de neectarul gustat în pragul bătrâneții sale

— O nevastă fidelă, tinăra, e culmea fericirii! — declamă Vălean cu foc.

— Frate! — răspuse Sergean. — Cunosc fidelitatea femeilor. Nu cer din ea. Gustați-o voi! De n'am trăi în Transilvania, ci în Africa, în statul Kongo, poate că și eu mi-aș încovoia cerbicia în jugul, care pe voi atât de nebunește vă ferecește.

— Și de ce nu în Transilvania? — întrebă un amic curios. — Doară arăpoaicele sălbatice întrec în frumuseță pe românele noastre?...

Întrebarea bațjocuritoare produse ris general.

— Arăpoaicele-s urâte după gustul nostru, — răspuse Sergean. — Când am zis că m'aș însura și eu, de am trăi în statul Kongo, am cugetat la legile sociale ce domnesc acolo, nu la buzele sulcate, nici la părul creț al zinelor negre. În Africa, fraților, sunt foarte puțini cuci.

— Cuci?... se mirară toți. — Ce ne interesează pe noi, acum faptul zoologic, că în Africa cucul e mai rar ca la noi? Pe tine trebuie să te credem, căci vorbești ca martor ocular.

*) Din manuscrisele remase după reposatul autor.

Catedrala gr. or. din Sibiu.

Sergean surise semnificativ și sculându-se spre a merge în odaia învecinată, zise:

— Cucul e pasere isteată. Se știe feră de oste-neala creșterii puilor sei. Iși pune ouele în cuiburi străine.

Acum văzură toți unde țintesc cuvintele vorbito-rului în parabole.

Sergean se reîntoarce în mâni cu un șir de măr-gele.

Inșă ce măregele!

Pe un fir de ață sucită din fibrii vânjoși ai unei plante necunoscute, se părăndau unul după altul câte un dinte de om, cu câte un os uscat al vârfului de-getelor dela mână.

Și în construirea acestei salbe particulare, se arată un simț estetic, căci bucățile singuratice erau infirate simetric. La mijloc măselele celea cu trei crengi, după ele alterat o măsea și un os așezate în distanții proporționate conform mărimii lor te făceau să uiți pentru puțin timp, provenința oribilă a acestui clenodiu barbar.

— Uitați-vă, fraților, la salba aceasta, — reluă Sergean firul vorbirii și predede salba lui Vălean.

— Aceștia-s dinți de om, dacă nu me înșel, — zise acesta.

— Nu te înșeli, amice, căci în adevăr is dinți veritabili. În Africa sălbatică încă n'au străbătut dinții falzi. Deși sunt convins, că ar avea mare trecere; e drept, că nu în gură, ci pe grumazii de eben ai zine-lor negre. Dar nu de aceasta voesc a vă vorbi acuma. V'am adus această podoabă ca să vă spun istoria ei, din care veți putea cunoaște, mijloacele radicale, prin cari își asigură bărbații din Urna fidelitatea nevestelor.

Sergean își îndesă din nou cu tutun ciubucul, îl aprinse și apoi începui:

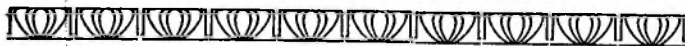
— Imi cunoașteți natura nestatornică; știți că cei mai frumoși ani ai vieții mele i-am petrecut în pibejiri prin țeri exotice. Am cutrierat pădurile din valea Amazonului, m'am urcat pe piscurile munților Cordileras de los Andes, m'am delectat în rămășițele ruinate ale culturai vechi dispărute din Peru și Chile, am vizitat Popocatepetul și Citlaltepul, am gustat plăcerile innădușitoare ale samum-ului din deșertul Sahariei și totuș nu me simțiam sătul de aventuri.

Ambițiunea mea nu eră încă îndestulită, ardeam de dorul iritător de a vizită ținuturi de tot necunoscute, unde încă nu călcase picior de om alb.

Nu peste mult timp mi-se dădu ocaziune a gustă și din aceasta plăcere rară.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Așteptare.

*In bordeiu s'a stins lumina,
S'a sfârșit pânea pe masă —
Și flămânzi bocesc copiii,
Tata moșu nu-i acasă!*

*Viscol urlă la fereastă...
Și e frig. Și rece-i soba...
— Sună 'n curtea pușcării
Sub spânzurătoare, toba...*

Emil Isac.

Jarjaille la bunul Dumnezeu.

Legendă provençală.

De Alphons Daudet.

Jarjaille, un hamal din St.-Rémy, muri într'o bună dimineată, și întră în vecinicie. Vecinicia-i mare, neagră ca reșina, adâncă și necuprinsă, cât te îngrozește. Jarjaille nu știă încătrosă apuce; rătăciă, prin noapte și clănțanind din dinți orbecă în stânga și în dreapta, prin întunec. În sfârșit după multă rătăcire, văzui o mică lumină colo sus, sus de tot.

Jarjaille bătui: Bum, bum.

„Cine-i?“ întrebă s. Petru.

„Eu.“

„Cine eu?“

„Jarjaille.“

„Jarjaille din St.-Rémy?“

„Acela dr!“

„Dar bine, băiete,“ îi zise s. Petru, „nu ți-e rușine să vii la raiu, tu, care de douezeci de ani n'ai fost nici baremi o singură dată la s. liturghie! Tu care vinerea mâncai carne până când numai puteai și dumineca seara îți făceai cheful... Tu, care ziceai tune-tului în batjocură: doba melcilor, fiind că melcii ies pe furtună... Tu, care la cuvintele sfinte ale tatălui tău: „Jarjaille, bunul Dumnezeu te va pedepsi“, aproape în totdeauna respundeai: „Bunul Dumnezeu? Dar cine l-a văzut vre-odată? omul dacă moare, e mort de-abinele.“ Cu un cuvânt, tu care ți-ai bătut joc de Dzeu, și l-ai insultat, cât îi eră omului groază să te audă, tu vii aici, uitatule de Dumnezeu?“

Bietul Jarjaille respunse:

„Nu susțin contrarul; eu sunt un păcătos, un păcătos vrednic de compătimire. Dar cine mai și putea crede că după moarte mai sunt încă atâtea lucruri tainice? Mai pe scurt, m'am înșelat, și acum vorba ceea: dacă ai tras vinul de pe drojzii, trebuie să-l și beai. Dar mare și sfinte Petre, lasă-mă cel puțin să văd numai o clipă pe unchiul meu, ca să-i pot spune ce mai este prin St.-Rémy.“

„Pe care unchiu?“

„Pe unchiul meu Matéri, care a fost călugăr penitențiar, de ai albi.“

„Unchiul tău Matéri? Acela-i osândit pe 100 ani în purgator.“

„Pe 100 de ani? dar ce a făcut?“

„După cum știi, el purtă crucea cu ocaziunea procesiunilor... Într'o zi se înțeleseră vre-o câți-va ștregari, și unul din ei zise: „Eacă Matéri, al ce poartă crucea“. La câți-va pași un altul începui: „Uite numai la Matéri, cum duce crucea“. În sfârșit al treielea îl arată cu degetul, zicând: „Uite mă, uite mă, ce duce Matéri“. Lui Matéri îi sări țandura și respunse: „Ce duc? Dacă te-aș duce pe tine, aș duce o moimă veritabilă...“ Zicând acestea, îl lovi damblana și muri în mână.“

„Sermane Matéri... Atunci lasă-mă să văd pe mătușa mea Dorothea, care eră așa... așa de cucernică.“

„Aia trebuie că-i la deavolul, n'o cunosc.“

„O da, că-i la deavolul, nu me mir cătuș de puțin. Cugetă numai la manierele ei pioase...“

„Jarjaille, n'am vreme de perdut. Trebuie să deschid ușa unui biet măturător de stradă pe care lovindu-l măgarul seu cu piciorul, ni-l'a trimis în coace.“

„O mare, sfinte Petre, ai făcut atâta bine până acum, și vederea nu costă doar nimic; lasă-mă să văd cel puțin pe o clipă raiul nostru. Aud că-i așa de frumos“.

„Dar ce gândești, cum voi lăsa să între un hugenot așa murdar ca tine?“.

„Mare Sfântule! Dar socotește că tatăl meu, luntrașul de pe Rohne, întotdeauna vă duce praporul cu ocaziunea procesiunilor“.

„Ei bine, fie“, zise sfântul, „din considerare față de tatăl tău îți dau voie... dar să știi, băiete, ne-am înțeles, îți vei băga numai vârful nasului înlăuntru, chiar numai atât cât este de trebuință ca să vezi“.

„Numai atât“.

Portarul ceresc deschise acum de jumătate ușa, zicând lui Jarjaille:

„Ia'n te uită“... Jarjaille se întoarce înse deodată, intrând în raiu cu spatele înainte.

„Dar ce faci?“ îi zise st. Petru.

„Lumina cea mare mă orbește“, răspuse omul din St.-Rémy, „trebuie să intru cu spatele înainte. Fii numai pe pace, cum ai zis, numai cât îmi bag nasul și alta nimic“.

„O vai!“ gândi s. Petru, „m'am dat prins și ștregarul acesta-i acum în raiu“.

„Ba nu“, zise Jarjaille, „cât e de bine aici, ce frumos e totul aici! Și ce muzică!“

În clipa următoare sfântul portar îi zise:

„Cred că acum te-ai uitat îndeajuns la toate, vezi dar de te cărașește odată... N'am vreme de perdut“.

„Nu te deranjă“, răspuse Jarjaille, „dacă ai ceva de lucru, poștește numai și mergi, eu voi ști pe unde să ies când va trăbuî, doar nu-i nici o grabă“.

„Ce? Dar nu așa ne-a fost înțelesul“.

„Doamne sfinte, cât ești de iritat!...“

„Iacă-ți spun, vezi de te cărașește; căci dacă ar trece Dumnezeu sfântul pe aici!“

„Dta fă cum știi; mie îmi place foarte bine aici; aici-s și aici rămân“.

Sfântul Petru suci din cap, bătă cu piciorul în pământ; apoi căută pe sfântul Ivès.

„Ivès“ îi zise, „tu ești doar avocat, trebuie să-mi dai un sfat“.

„Și doue, dacă vrei“, răspuse sfântul Ivès.

„Doar vei fi știind ce festă mi-a jucat? Mă aflu în cutare și cutare împrejurare. Spune-mi ce-i de făcut?“.

„Trebuie să angajezi un procuror bun“, zise sfântul Ivès, „și să citezi pe numitul Jarjaille înaintea lui Dumnezeu, prin un judecător“.

Căutară un procuror; în raiu însă suflet de om nu știe să fie vre-un procuror; cu atât mai puțin găsiră vre-un judecător. Sfântul Petru nu mai știea ce să facă.

Trecu pe lângă sfântul Luca.

„Dar ce ai, Petre dragă? Ce mutră plouată îmi faci? Doar iar te-a dogenit Dumnezeu sfântul?“

„O! taci, prietino dragă“, zise el. Mi s'a întâmplat un lucru de tot afurisit. Un oare-care Jarjaille mi-a intrat fără de veste în raiu, și nu mai am cap să-l scot afară“.

„De unde-i de loc?“

„Din St.-Rémy“.

„Din St.-Rémy?“ întrebă sfântul Luca. „O Doamne, cât de milostiv mai ești... Lucru de tot ușor să-l

scoti afară. Ascultă! După cum știi, eu sunt prietinel boilor, a vitelor cornute și patronul bouarilor; ca atare am cutierat ținuturile Camargue, Arles, Nimes, Beaucaire, Tarascon și cunosc bine acest popor brav și știu și ce slăbiciuni are... Uite, oamenii aceștia buni sunt în stare să treacă prin foc, numai să vadă o luptă cu tauri... Așteaptă puțin; iau asupra-mi să-l scot din raiu pe Jarjaille al tău“.

În clipa aceasta trecu pe lângă ei în sbor, o ceată de ingerași.

„Hei, micuților, strigă sfântul Luca în urma lor; „Pst! Pst!“

Ingerașii se întoarseră sburând.

„Ieșiți frumușel afară din raiu și când veți fi în dreptul porții, alergați în goană pe dinaintea ei și strigați ca în St.-Rémy, la luptele cu tauri: „Boii! Boii! hoho! hoho!“

Ingerașii facură întocmai. Eșiră din raiu și când ajunseră în dreptul porții începură să strige din răsunători: „Boii! Boii! hoho! hoho!“

Când auzi Jarjaille una ca asta — sfinte Doamne — se întoarse surprins: Trăsnet și Fulger! așa dar și aici se dau lupte cu tauri? Iute! iute!“

Zicând acestea, nenorocitul de el alergă ca un smintit spre poartă și eși din raiu.

Sfântul Petru închise de grabă poarta în urma lui, puse zăvorul, își scoase apoi capul pe ferestruica cea mică și zise rîzând:

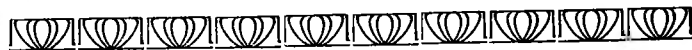
„Jarjaille, cum te mai afli?“

„O!“ răspuse Jarjaille, „asta mi-ar fi perfect egal, dacă numai aș fi putut vedea boii, atunci într'adevăr nu regretam partea mea de raiu“.

Zicând acestea, se prăbuși cu capul în jos, în neagra vecinicie.

Trad. de :

Enea Pop Bota.

Dela expoziție.

— Anecdota. —

— „Ce geșeft ai făcut Moisa
Cât ai stat pe la Sibiu?“

— „N'am făcut prea mult vecine,
Numai cincisprezece mii“.

— „Și ce-ai vândut măi jidane,
De-ai făcut atâta ban?“

— „D'am vândut la »Catedrale«
Și »Muzeu național«.

— „Nu te cred, de-ai spune-o asta
Nu mie, făr' ori și cui“.

— „Crede-mă, că zău vândut-am
»Cronica Sibiului“.

Ș'am vândut la »Seliștene«
Și la cel »Moș Ciocârlan«
Ș'am nădejde că voi vinde
»Bucureștii« în ăst an!“

Teodor A. Bogdan,
învăț. în Bistrița

Pe când se danțează.

Nu știu dacă vestea mea poate interesă pe cetioare. De multă vreme nu mai merg la baluri. Nu mă întrebați de ce: căci, dacă ar trebui să înșir toate pricinile „retragerei” mele, apoi nu ar ajunge un articol, și eu azi vreau să vă vorbesc de altceva. După cum spuneam, nu mai bat baluri, dar la acesta, despre care voesc să vă vorbesc, m'am dus, și din două motive: mai întâiu pentru-că acolo eram și eu întru câțva gazdă; apoi, pentru-că erau atâtea flori, atâtea flori, toate florile primăverii Italiei, de cari tot îmi e dor. Care poet a spus că într-o floare se poate adesea culege o întreagă primăvară?

La cotilionul acelu bal, singurele daruri erau florile: trandafiri, micșunele, camelii, zambile, liliac, garoafe, „freesie”. Au fost doamne cari s'au întors acasă cu brațele pline de flori; am văzut la ușa trăsuri înflorite peste tot. Flori în mâinile doamnelor, și flori în inimă: florile unei vecinice primăveri, de speranțe și de bunătate.

Eu nu mai danțez. Tocmai de aceea îmi place să văd danțându-se. Nimeni nu a putut spune care plăcere este mai mare: a acelor cari recită sau a celor ce asistă la comedia sau la drama vieții. Ori-cum, o scenă importantă a acestei tragicomedii este cotilionul. Cotilionul cuprinde o lege de căpetenie a vieții omenești: aceea a alegerii, care corespunde la cealaltă, a selecțiunii naturale. La cotilion, omul își alege femeia; femeia își alege pe bărbat. Ei bine ceea ce noi numim soartă — a indivizilor ca și a neamurilor — nu atârnă de cele mai multe ori, decât de această „alegere”. Dacă alegi bine: este fericirea; alegi rău: este nenorocirea.

În cotilion, din nenorocire, nu mergi până la ultimele consecințe. Totul se mărginește la o învățtură de vals. Totuș nu interesează mai puțin pe firile pornite să filozofeze și să fantasticeze. Ori-ce alegere este, adesea, destăinuire de simpatie sau de preferență; și studiul simpatiilor omenești însemnat este!

Erau la acel bal, pe lângă florile venite din Italia, niște mândrețe de flori femeiești: boboci înfloritori și corole îmbătătoare de gingășie, de viață, de parfum; zori făgăduitoare și nămiezi strălucitoare; bălae ca spicele coapte, brune ca conștiința lui Iuda Iscarioteanul. Curiozitatea era mai mult decât îndreptățită. Cui această mândră andaluză, desprinsă dintr'un tablou al lui Velasquez, acordă-va beția unui tur de vals? Cui acordă-va palmele victoriei această blondă Fecioară a lui Frate Angelico, o întreagă simfonie de grație și dragălășie?

Toate cugetările mele sfârșiau printr'una singură: Dat fiind că cotilionul este, pentru un moment, o mică iconă a vieții, că la fiecare alegere femeia își exprimă preferența, — care este îndeobște bărbatul care place mai mult femeii? Nu rideți, cetitoarele mele: precum într'o furnică se strânge orânduiala unei lumi întregi; tot astfel un cotilion poate să cu-

prindă, în germen, toate elementele psihologiei omeneirii, sau, cel puțin, ale psihologiei sexuale.

Care este bărbatul ce place mai mult femeii? Îmi amintesc că a fost în această chestiune și un fel de referendum, făcut de un ziar sau o revistă a Franciei. Multe, de obicei au fost răspunsurile, iar nici unul probabil, nu a fost cel bun. Chestiunea pare simplă, dar nu este așa. Trebuie să ne mulțumim a însemna, și aci deslegările cele mai probabile, renunțând de a găsi soluțiunea matematică, neapărată. Și pentru asta, dacă știm să cetim în ochi, pe fruntea și în sufletul femeii, observațiunile ce le facem pe când se danțează cotilionul, ne pot fi de mare folos.

Frumusețea fizică a bărbatului, care poate să atragă pentru un moment pe femeie, nu este în chip absolut, un titlu de preferență. Frumusețea are în acest caz însămnătatea unui „zero”. Faceți ca zero să fie precedat de una sau mai multe cifre însămnătoare, și-i veți fi înmulțit valoarea; puneți însă chiar un milion după el, fără acele cifre dinainte, și nu veți avea decât zero, adică nimic.

Pe de altă parte, care tip de frumusețe va fi preferat? „Frumos” e un cuvânt care poate cuprinde o mulțime nesfârșită de chipuri și de forme. Mie-mi pare că la urma urmei, toate lasă pe femeie nepăsătoare, dacă lipsește conținutul.

Ce este oare „conținutul”? Nu, desigur eleganța. Eleganța este un meșteșug care se adaogă frumuseții sau care-i ține loc acolo unde lipsește. Exagerați-o și veți avea prefacerea tipului masculin, în afemeierea. Însă femeii nu-i place omul afemeiat, făcut numai din delicateță și gingășii. Cel ce știe că are valoarea prin el însuși, se lipsește de toate mărunțișurile și are atracțiuni spontanee, naturale, cari alcătuiesc superioritatea sa. Omul, afară dacă o diformitate nu-l face respingător, este totdeauna frumos și poate să desfășure un farmec al seu propriu. Bărbăția se desvăluie în putere, în avânt, în curagiu, în sângele rece, în muncă, în deșteptăciune, în duh. Care din aceste elemente se impune spiritului femeesc?

Mai întâiu de toate, cred eu puterea. Femeia, uitați-vă, e neîncrezătoare și geloasă: ea voește domina exclusivă asupra omului pe care îl iubește. Însă această stăpânire îi este totdeauna constatată, mai mult sau mai puțin, de știință, de artă, de poezie. Bărbatul care are în creerul seu grăuntele geniului, nu-i va aparține nici odată cu totul. La poet ea admiră opera, dar de a-l iubi este altceva. Câte-odată ea se apropie de el, împinsă numai de curiositate, și se retrage îndoelnică și sfioasă; nu rare ori ride de el și adesea îl face nefericit.

Geniul, prin urmare, nu; ci puterea. Tot ce poartă pecetea forței, deșteaptă admirațiunea spiritului feminin, și admirațiunea este tocmai o formă a dragostei. O pornire neînvinșă împinge pe femeie să-și întregească propria-i personalitate. Ei îi place ce-i lipsește: vigoarea, agerimea, curagiul. Aci este secretul slăbiciunii pe care o are pentru militari. În uni-forma strălucitoare de firețuri, în spada care încinge mijlocul întreprinzătorului ofițer, sunt tocmai emblemele forței, vitejiei, îndrăzneiei. Nici o femeie nu are idealul de a aparține unui erou, dar militarul este, pentru ea, un erou „potrivit” și omagiul lui reprezintă pe al forței dinaintea frumuseții și gingășiei. În această idee este ceva poetic și cavaleresc, de cătră care delicata fantazie feminină se lasă a fi sugestionată.

Când e vorba de curagiu, — fără să vorbim de cel „lucrative“ care se desfășoară tocmai în valoare, — îi place femeii curagiul de rezistență, de sânge rece, care domină primejdiile și le desfide. Și aici preferența, admirațiunea izvoarește din contrast. Bărbatul care rămâne neturburat, liniștit, când ea, cu ascuțimea sensibilității ei, s'ar simți cuprinsă de spaimă și groază, are, pentru ea, o mărimă uimitoare. În acea liniște e o dovadă de superioritate și de putere, care nu poate să desfășure o acțiune energetică asupra sentimentului și închipuirii sale, cele două elemente cari îi alcătuiesc fondul firei.

Spiritul bărbătesc place femeii: o mulțumește, dar nu o pătrunde. Ea va „flirtă“ cu drag cu un om iscusit, dar rar va hrăni pentru el o simpatie reală, o iubire adâncă. Pricina este, că în ceea ce privește duh și deșteptăciune, nu se teme de el: distanța care o despărția de el, dispare; ea simte că nu-i este mai prejos; ba adesea este încredințată de a-l întrece.

Dar în viață este ca și la cotilion. Cuvintele preferenței femeiești nu se mărginesc la acestea. Eu am văzut multe femei preferind pe cavaleri, numai pentru-că danțează mai bine, sau pentru-că erau mai răbdători de a tolera sau de a căuta să îndrepte neexperiența și defectele dănuitoarelor mai puțin dibace; după cum am văzut adesea, în lume, preferindu-se elementele cele mai folositoare, cari pot fi și cele mai modeste, acelea destinate la serviciul boilor de muncă, obscurii eroi ai sacrificiului și abnegațiunei omenești.

Benedetto de Luca.

L I T E R A T U R Ă.

Poveștile Unei Regine, de Carmen Sylva. La București, în editura librăriei Socec & Cp., a început să se publice în limba română un ciclu de povești de augusta scriitoare Carmen Sylva. Astfel publicațiunea se numește „Poveștile unei Regine“. Volumul prim conține cinci povești, izvorite din inimă simțitoare, revărsând o dragoste caldă pentru țara și națiunea română, împodobind cu lauri de încântare viața neaoșă a țărânilor, pe care o prezintă cu toate culorile pline de viață. Drept probă, reproducem una în numărul acesta, fiind convingși că aceea va fi citită cu plăcere. Prețul volumului e 1 leu.

Di N. Iorga despre poetul I. U. Soricu. Di N. Iorga scrie în numărul din duminică trecută a revistei „Sămănătorul“ despre poezia „Scrisoare“ a tinerului poet di I. U. Soricu publicată în nr. 13 al foii noastre, unde o salutarăm drept o „admirabilă inspirațiune“ — următoarea apreiare: „Di I. U. Soricu tipărește o splendidă „Scrisoare“ de versuri care înalță chemarea unui învățător, în Familia dela Oradea-Mare, nr. 13. Prin aceasta poezie di Soricu se afirmă ca unul din cei mai buni poeți tineri“.

Ritmica cântecelor de copii. În numărul penultim ne-am ocupat de o publicațiune menită pentru copii. Acum iarăș putem să anunțăm aparițiunea unei lucrări care ne duce în lumea copiilor. Aceasta însă nu este scrisă pentru copii, ci despre copii. Ea studiază cântecele copiilor și ne deschide o lume nouă din viața lor. Ne prezintă cu un mare aparat ritmica cântecelor de copii. De aceea și titlul cărții este „Ritmica cântecelor de copii“, despre care autorul di dr. Alesandru Bogdan, indică sub titlu că lucrarea conține contribuiri la

ritmica românească. După introducere, autorul studiază sistemul, grupele ritmice, șirurile ritmice, versurile. Ca adaus publică melodii, texte reproduse din: A. Bogdan, E. Hodoș, P. Ispirescu și G. D. Teodorescu. O lucrare de mare valoare, care va fi primită bine de cei ce se ocupă serios cu studii literare. A apărut în edițiunea Academiei Române, ca memoriu al secțiunii literare. Prețul 1 leu.

Biblioteca Academiei Române. Una din publicațiunile cele mai importante ale Academiei Române este Catalogul manuscrisurilor românești cari se află în biblioteca Academiei. Publicațiunea este întocmită de dnii Ioan Bianu și R. Caracaș. Acuma a apărut fascicolul I din tomul al II. Conține 143 de numere, cari indică titlurile documentelor, ocupându-se de toate mai pe scurt sau mai pe larg, iar cele mai scurte le reproduce în întregul lor. Istoricii vor avea mare folos de această publicațiune, care a apărut în edițiunea Academiei Române. Are o extensiune de 160 pagini.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Concert festiv în Sibiu. Cu ocaziunea sfințirii bisericii catedrale gr. or. române din Sibiu, Reuniunea de muzică de acolo a dat luni la 14 maiu n., seara la 8. un concert festiv în sala din „Gesellschaftshaus“ cu următorul program: 1. G. Dima: Imnosul dela intrarea în biserică. 2. W. A. Mozart, Arie pentru sopran cu acompaniament de orchestră din opera: „Nunta lui Figaro“. 3. Gavril Muzicescu; Concertul II bisericesc. 4. a) W. A. Mozart: Aria lui Sarastro (bas solo) cu acompaniament de orchestră și cor de bărbați din opera: „Fluerul fermecat“, b) H. Kirchner: Mama, cor de bărbați cu solo de bariton. 5. Ios. Haydn: Arie pentru sopran solo cu acompaniament de orchestră, din oratorul: „Creațiunea“. 6. a) Gaevaert: Cântec de Maiu, cor mixt. 7. H. Kirchner: Corul ielelor cu solo de sopran și acompaniament de orchestră din cantata: „In Carpați“. 8. G. Dima: Mama lui Ștefan cel mare, baladă pentru soli, cor și orchestră.

Concertul societății „Transilvania“. Mercuri la 3/16 maiu Societatea „Transilvania“ din București, pentru ajutorarea studenților și elevilor meseriași de dincoace de Carpați, a serbat seara la ora 9 a 39-a aniversare, cu următorul program: 1. „Imnul Regal“, cântat de corul elevilor școalei normale a Societății pentru învățatura poporului român, sub conducerea dlui măestru de muzică N. Bănulescu. 2. Cuvânt de deschidere, rostit de dl G. Missail, președintele Societății. 3. „Cerule limpede zimbește“ de Porumbescu, cor executat de elevii școalei normale a Societății pentru învățatura poporului Român. 4. „Auzi Valea“ de Vidu, cor executat de elevii școalei normale, a Societății pentru învățatura poporului român. 5. Versuri, zise de dl Toneanu, artist, societar al Teatrului Național. 6. A. Terchak: Concert (Allegro, Cadensa), executat cu flautul de dl Romulus Milea, absolvent al Conservatorului de muzică din Praga, acompaniat la pian de dl Liviu Tempea. 7. G. Coșbuc, versuri cetite de autor. 8. „Reflexiuni asupra istoriei Transilvaniei“, conferință de dl N. Iorga, profesor universitar. 9. a) „Arie română“, b) W. Pop: „Le Traviata“ (vals de concert) executat de dl R. Milea, acompaniat de dl L. Tempea. 10. „Deșteaptă-te Române“, cântat de corul elevilor școalei normale a Societății pentru în-

vătătura poporului român, sub conducerea dlui măestru N. Bănulescu.

Epopeă muzicală jubilară. Dl Th. Burada, cunoscutul etnograf și artist din Iași a terminat o compoziție muzicală, menită a întrupa muzica românească la serbările jubilară. Această compoziție intitulată „Unirea Românilor“ va fi executată în arena expoziției de o orchestră de frunte, compusă din profesori și artiști desăvârșiți. În aceasta privință s'a stabilit un perfect acord între compozitor, directorul general al expoziției și ministerul respectiv. Iată amănunte asupra modului cum aceasta operă muzicală va fi interpretată. Compoziția e bazată exclusiv pe cântecele populare românești și cuprinde cântecele Românilor din Macedonia, Valahia din Moravia, Valahia din Vlasia, din Istria Românilor, din Pocuția, Transilvania, Basarabia, Bucovina și România. Rând pe rând se vor perândă Românii din toate aceste locuri de îndată ce orchestra va întonă cântarea respectivă, toți îmbrăcați în costume originale. După ce va trece acest defileu se va cânta „Trăiască Regele“ și apoi „Hora unirei“ în timp ce toți Românii vor încinge o horă formidabilă. După cum se vede, va fi un adevărat spectacol interesant și instructiv.

Concert și teatru în Bucium. La 24 maiu n., tinerimea română din Bucium (Vármező) va da un concert de cântări și declamațiuni și va jucă piesele: Așa a fost să fie, într'un act; Vine vladica, comedie în 3. acte.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Sfințirea catedralei gr. or. din Sibiu a reușit foarte frumos. Programul, pe care o publică în numărul trecut, s'a executat cu mare succes. A fost o surprindere plăcută conferința ce dl *N. Iorga* a ținut luni la orele 4 după miiazăzi în sala Muzeului Național, despre cultura poporului român și mișcarea literară din timpul mai nou.

× **Steagul reuniunii femeilor române din Cluj**, ne spune „Revașul“ s'a sfințit cu mare solemnitate, duminică în 6 maiu. După liturgie s'a eșit cu procesiune în curtea bisericii, unde în plinul de soare s'a făcut sfințirea apei și s'a binecuvântat steagul, care strălucia ca un câmp de aur în mijlocul căreia chipul preacuratei se ridică ca un simbol nou al nădejdi. Protopopul dr. Dăianu a rostit o cuvântare potrivită pornind din cuvintele stei scripturii: „Cine este această ce resare ca zorile, frumoasă ca luna, aleasă ca soarele, și înfricoșată ca o tabără binerânduită“. Aprețind steagul ca simbolul taberei ce se încheagă pentru a cuceri cerul și inimile românești pentru biserica cea nouă, oratorul predă steagul, ținut de doi mândri studenți în mâinile unei prezidente Ana Pop n. Leményi. A urmat baterea cuielor, la care au luat parte prezidenta reuniunii dna Pop, dna Ranta, vice-prezidentă, Flora Cormoș, Maria Barițiu, dșoara Pop, dșoara Hossu, dl Ioan Nestor curator primar, dr. Frâncu, Victor Macaveiu, profesor de teol. Blaj, dr. Iuliu Florian, Petru Hetco, cand. profes. etc. Corul studenților universitari a cântat foarte frumos în decursul slujbei ridicând foarte mult frumuseța aceleia.

× **Noul protopop gr. cat. al Boroș-Sebeșului.** Dl Demetriu Nyisztor, paroc gr. c. în Bel, comitatul Bihar, a fost numit paroc în Boesig, comitatul Arad și protopop al districtului Boroș-Sebeș din acelaș comitat.

Promoțiune. Dl *Ioan Demian* a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în științele juridice.

Congres studențesc în Iași. Studențimea din Iași intenționează organizarea unui mare congres studențesc în decursul anului curent, la care să fie invitați studenții români de pretutindeni. Congresul se va ține la Iași, capitala și centrul cultural al Moldovei. Data încă nu este fixată, e însă posibil, că se va fixa pentru timpul, când are să urmeze desvălirea statuei lui Alexandri. La congres va fi invitată și studențimea de confesiune ovreiască (?) În program va figură o procesiune la mormântul lui Mihai Kogălniceanu și un pelerinaj la monumântul lui A. I. Cuza-Vodă.

Societatea academică „Junimea“ din Cernăuți și-a ales pentru semestrul de vară 1905 următorul comitet: cand. fil. Teofil Sauciuc, președinte; cand. jur. George Iacubovici de Buldișor, vicepreședinte; stud. fil. Constantin Ieremievici-Dubău, secretar I.; stud. fil. Ioan Bilețchi, secretar II.; stud. fil. Emilian Forgaci, cassar; cand. jur. Nicolau Ciobotar, controlor; stud. fil. Calistrat Șotropa, bibliotecar; stud. jur. Dimitrie Cojocariu, econom.

„Carmen Sylva“ societatea română academică social-literară din Graz și-a ales următorul comitet nou: Președinte: Aurel Dobrescu, student în medicină. Secretar: Iuliu Vicaș, student în medicină. Cassar și bibliotecar: Ervin Căținean, student în medicină.

Școala română din Constantinopole. Cu începerea anului școlar 1905-1906 s'a înființat la Constantinopole o școală primară și secundară românească. Azi școala are 134 elevi; părinții lor sunt români, cari se ocupă cu micul comerț în capitala Turciei. Marele progres al școlii românești din Constantinopole a spărit pe Greci și patriarhul a dat ordin parochilor greci ca să nu împlinescă asistența serviciului religios la acei Români macedoneni, cari nu vor voi să-și scoată copiii dela școala românească și să-i ducă la cea grecească. Școala română din capitala Turciei e un centru de atracție pentru toți Românii din acel oraș. Pe lângă școala primară și secundară română, la Constantinopole s'a mai înființat și institutul universitar, în care își găsesc cele necesare traiului tinerii Români macedoneni, cari urmează cursurile facultăților otomane. Funcționarea acestui institut ținde să determine pe tinerii macedoneni de a rămânea în Macedonia, unde să facă uz de cunoștințele lor pentru a deveni folositori cauzei românismului în Balcani. Au fost deajuns aceste două creațiuni școlare, pentru ca la Constanța să se simte un centru de artă românească, care atrage și concentrează zilnic elementele românești răspândite.

CE ENOU?

Hymen. Dl *George Dragu* neguțator și dșoara *Carolina Bercea* s'au logodit în Oravița. — Dl *Filip Pop* absolvent de teologie și dșoara *Livia Popa* s'au fidațat. — Dl *Ioan Indreiu* absolvent de teologie din Tebea și dșoara *Iustina Stanciu* din Brad s'au cununat la 11 maiu n. — Dl *Petru Bura* învățator în Sântă-Mărie și dșoara *Ludovica Giurgiu* se vor cunună la 20 maiu n. în Cuzuplac. — Dl *Victor Faur* absolvent de teologie și dșoara *Aurelia Filip* s'au logodit. — Dl *Nicolae Hărduțiu*, învățator în Aciuva, s'a logodit cu dșoara *Silvia Tomșa*, fiica învățătoru-

lui George Tomşa din Holmizeş. — Dl dr. *Emil Mon-
ta* și dsoara *Mărioara Dogé* s'au logodit.

Expoziția din București care avea să se deschidă cu mare solemnitate la 14/27 maiu, nu se va deschide atunci, căci dl dr. C. I. Istrati a comunicat oficial guvernului, că nefiind multe lucrări gata, deschiderea trebuie să se amâne. Sunt încă pavilioane, a căror construcție nici nu s'a început; iar cât pentru așezarea obiectelor ce vor fi expuse, nici vorbă nu poate fi vr'o zece zile încă. Expoziția va putea fi deschisă la 1/14 iunie. — *La inaugurare* vor participa, alături de regele Carol și regina Elisabeta, de principele Ferdinand și principesa Maria, prin reprezentanți toate curțile. Archiducele Francisc Salvator va reprezenta pe domnitorul nostru, Principele Eitel Frideric, al doilea fiu al împăratului Germaniei, va reprezenta curtea imperială germană. — *Primarii și veterani.* În programul serbărilor se prevede între altele aducerea a 3000 de primari din țară cărora li-se va da un mare banchet în grădina Cismegiu. Se va inaugura apoi o defilare a veteranelor dela 1877. Aceștia vor fi îmbrăcați în uniforme militare și vor fi comandați de ofițeri veterani. Ei vor fi găzduți de casarme, unde li-se vor da banchete. La aceasta defilare vor lua parte 1000 de veterani. — *Liberi de pasapoarte.* Guvernul României a publicat că pe timpul expoziției nu se vor pretinde pasapoartele dela cei ce vor trece granița în România; tot astfel guvernul austro-ungar lasă să între fără pasaport pe cei ce vin din România. — *Pavilionul regal* împreună cu Palatele geniului civil și militar sunt complet terminate. De asemenea, casa dela Poradin în care a locuit Regele Carol în timpul războiului, e complet finită. — *Primăria Capitalei* a cheltuit până acum pentru expoziție, următoarele sume mai importante: 160.000 lei pentru exproprieri, 38.000 lei pentru asanarea terenurilor băltoase dela Filaret, 140.000 pentru terasamentul școlii și pentru pavarea stradelor deschise din nou în jurul expoziției, și 88.000 de lei pentru aducerea apei dela Grozăvești. — *Prețul intrării la Expoziție* s'a fixat astfel: duminică, marți, mercuri și vineri 1 leu intrarea generală, iar pentru atracțiuni în plus taxe variabile. Luni, joi și sâmbătă, zile de excepție, 2 lei intrarea generală, dând drept la participare de atracțiuni. Luni e ziua de gală. Joi ziua iluminărilor cu 60.000 de lămpi electrice și sâmbătă ziua artificielilor monstre. — *Din Austria* sosesc zilnic cantități enorme de obiecte destinate a fi parte din cele expuse, parte a servi la construirea pavilionului Austriac.

Dar din Austria părechei regale a României. Cu prilejul serbărilor jubilar de 40 ani pe Tronul României al regelui Carol, austriacii vor să aducă un omagiu părechei regale. În acest scop la Viena s'a constituit un comitet, care va prezenta reginei Elisabeta o Casetă cu autografele scriitorilor de căpetanie din Austria și o placă de aur pentru rege. O delegație condusă de conzul Lindheim va merge la București, spre a o prezenta regelui. Placa are efigia regelui, precum și un grup de țărani români în costum național. Pe partea posterioară se află de-asupra coroana regală și dedesubt inscripția: „Fortiter, Fideliter, Feliciter!”

Schimbare la conzulatul român din Budapesta. Dl Ciucuran, fostul conzul general al României în Budapesta, strămutat aiurea, s'a înlocuit prin dl Derussi, până'acuma conzilier la legațiunea română din Constantinopol.

Inaugurarea bustului lui V. A. Urechia. Duminica trecută s'a ținut la Dorohoiu în România cu mare festivitate desvălirea bustului lui V. A. Urechia, ridicat prin subscripțiune publică. La aceasta serbare, s'au reprezentat prin delegați atât ministerul instrucțiunii publice, cât și Academia Română, depunând coroane. Dl Gr. G. Tocilescu a ținut o conferență, despre Români din regat și de dincoace în 1906.

Petrecere cu dans în Cluj. Studenții români din Cluj vor aranja la 24 maiu n., ziua înălțării Domnului, o petrecere cu dans în sala Otelului Central. Președinte de onoare este dl dr. Victor Poruțiu, secretar Vasilie Lucaciu, cassier Sever Dan, controlor Valeriu Suciș și 12 membri în comitet.

Concursuri de frumusețe. „Cronica” din București ne anunță că pe lacul dela expoziția generală care se va deschide în curând acolo, dnii Zad și locotenentul inginer Morgan vor deschide un concurs de frumuseți naționale și altul de copii. Se cunoaște în străinătate tipul frumuseței pentru ori-care naționalitate. Se aude des, se văd totdeauna exemple de frumuseți naționale. E o deosebire mare dela poporul, chiar între acele cari sunt de aceeaș rassă. Entre tipul de frumusețe italiană și cea franceză diferența e enormă. Tipul frumuseței românești nu se cunoaște; se știe că țeranca noastră e una dintre cele mai frumoase de pe pământ; dar să se știe ce caracterizează aceasta frumusețe, cu toate că poeți avem destui, cari au cântat frumusețea femeii române, azi e greu, ba chiar imposibil. E bine, expoziția va umplea și golul acesta. De ce lumea întreagă n'ar însăși în operele sale nemuritoare și frumusețea românelor? Publicul prin voturile sale va proclama frumusețile, să aleagă tipul românesc. Concursul de frumusețe se va aranja în luna septembrie și vor putea participa frumusețile române. La al doilea concurs, copilașii români vor concura la premii, prin frumusețea și sănătatea lor.

Studenții din Bucovina la București. Studenții din Bucovina au decis să meargă în corpore în luna maiu spre a vizita expozițiunea națională din București. Ei vor fi întovărășiți de mai mulți profesori și conzilierul conzistorial Dionisie cav. de Bejan, deputat și de președintele Societății pentru cultura și literatura română din Cernăuți.

Aviz! În calitate de delegat al Comisariatului Expozițiunii generale române din 1906, incredințat cu conducerea lucrărilor pentru înzestrarea Pavilionului etnografic al Românilor din Ungaria, și în vederea ordinațiunii D. Ministru r. u. de interne Nr. 140 din 13 martie a. c., prin care „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” a fost oprită dela aranjarea Pavilionului amintit, și din această cauză a și sistat acțiunea începută în scopul arătat, îmi iau voia a rugă pe toți aceia, cari au făcut pregătiri pentru participarea lor la Expozițiune, să continue lucrările începute și să aștepte avizul comisariatului general, care fără îndoială va lua în timpul cel mai apropiat dispozițiunile necesare, ca acțiunea sistată din partea „Asociațiunii” să se continue pe altă cale și ca Români din Ungaria să nu rămână nereprezentati în partea etnografică română a Expozițiunii. Și până atunci rog pe toți aceia cari se interesează de această parte a Expozițiunii proiectate, să binevoiască a se adresa pentru ori ce informațiuni la mine în Sibiu, strada Morii nr. 6. Sibiu, 21 Martie 1906. *Dr. C. Diaconovich.*

Noroc enorm la Török.

E neîntrecut norocul ce distinge banca noastră. În vreme scurtă am plătit stimaților noștri cumpărători; ca câștiguri am mult de 25 milioane coroane, între ele cele mai mari două câștiguri și anume:

de două ori câștigul cel mare de **600.000** coroane

câștigul principal mai mare de **400.000** coroane, apoi 5 à 100.000, 3 à 90.000 2 à 80.000, 3 à 70.000, 3 à 60.000, mai multe de 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, afară de aceste, mai multe decât 10.000, 5000, 3000, 2000, 1000, 500 coroane și încă multe alte mai mari câștiguri.

De aceea recomandăm ca să luați parte la tragerile cele mai bogate din lume cari se încep cât de curând și să comandați la noi un los norocos.

La tragerea a **125.000** losuri iar cad **62.500** câștiguri în bani, cari fac total 18-a ce se începe, pe suma uriașă de:

16 milioane 457.000 coroane.

Să-și caute fiecare numele!

(Care-l poate aîă în alfabet.)

Fiecare să-și încerce norocul cu numărul, ce corespunde numelui său, ori numelui vr'unui membru al familiei.

Rendelje meg a neve mellett álló szerencseszámot!

Sok pénz széppé varázsolja az életet! Talán meglepi a férj a feleségét vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjegy megvétele által egy főnyereménytel. A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencses véletlen folytán a neve mellett álló számot eltalálta, melyre egy nagy nyeremény jut.

Adám, Adél	4040	Dezso, Erzsébet	6411	Iván, Jolán	12305	Ottó, Melánia	20411
Adolár, Agnes	6314	Ede, Eszter	9868	Jakab, Józsa	20284	Ódön, Narcisz	20989
Adolf, Agota	9007	Elek, Etel	19521	János, Judith	20983	Pál, Neszti	21236
Agoston, Amália	19162	Elemér, Flóra	20580	Jenő, Juliska	24203	Péter, Olga	24277
Aladár, Anna	20445	Emil, Franciska	22032	József, Karolin	24265	Pista, Paula	28876
Albert, Anatólia	21619	Endre, Frida	24252	Kálmán, Katinka	28874	Richard, Pelagie	32715
Alliréd, Apollonia	24245	Ernő, Genováva	24363	Károly, Katalin	29634	Róbert, Petronella	35640
Akos, Aranka	24285	Ferenc, Gertrud	29633	Kornel, Klara	35318	Rudolf, Piroška	37411
Ambrus, Berta	28881	Frigyes, Gabriella	34933	Kristof, Klótild	36825	Salamon, Regina	38164
András, Blanka	31352	Fülöp, Gizella	36779	Lajos, Kornelia	38138	Samu, Rózsika	38238
Antal, Borbála	36451	Gábor, Hedvig	38118	Laszlo, Krisztina	38226	Sándor, Rozália	41921
Arnold, Boriska	37424	Gáspár, Heléna	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	83891
Arpád, Betti	38169	Gergely, Henriett	41795	Lipót, Laura	64204	Tamás, Sarolta	84769
Arthur, Bella	41794	Géza, Hermina	51398	Lorinc, Lenke	84738	Tibor, Szeréna	86049
Aurél, Brigitta	41938	Gusztáv, Hilda	84702	Manó, Leónia	86014	Ihamér, Theodora	92773
Attila, Cecilia	84309	György, Ibolyka	84780	Márkus, Lidia	90370	Tivadar, Teréz	123503
Balázs, Cornelia	84773	Gyula, Iduska	89219	Márton, Lina	101939	Tóbiás, Terus	123504
Balint, Dóra	86065	Henrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123508
Barnabás, Dorottya	101404	Hermann, Ilma	123501	Mihály, Lujza	123507	Viktor, Veronika	123516
Béla, Cecilia	106939	Hugó, Ilka	123506	Miklós, Magdolna	123519	Vimos, Viktória	123520
Benedek, Eufemia	123505	Ignác, Irén	123546	Miksa, Malvin	123514	Vince, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illés, Irma	123510	Mór, Margit	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Dániel, Ernesztin	123513	Imre, Izabella	123511	Nándor, Mária	5483	Zsigmond, Zsuzsanna	123522
David, Éva	123517	István, Janka	3512	Orbán, Mártha	8826		
Benes, Evelin	5637	Izidor, Johanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

Cel mai mare eventual câștig e: 1.000.000 de coroane.

Mai departe premiu 600.000 cor. un câștig de 400.000, 1 de 200.000 2 à 100.000, 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000, 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000, 13 à 15.000, 44 à 10.000 și încă multe alte câștiguri

Prețurile losurilor de prima clasă:

$\frac{1}{8}$ los orig. fl. — 75 sau 1.50 cor. | $\frac{1}{4}$ los orig. fl. 1.50 sau 3 — cor.

$\frac{1}{2}$ " " " 3 — " 6 — " | $\frac{1}{1}$ " " " 6 — " 12 — "

Losurile se trimit cu rambursă, ori după anticipativa trimitere a sumei.

Conspectul oficios gratis. Ne rugăm pentru comanda imediată la losurile amintite, ori mai târziu. (6—6)

Până în 23 maiu n. a. c.

a trimite la noi cu încredere, fiind-că numerii norocoși se trec iute.

Casă de bancă în Budapesta. Cea mai mare prăvălie de losuri din patrie:

TÖRÖK A. és TSA

Prăvăliile principale de losuri: Centru: Teréz-körút 46 a. I. Filială: Váci-körút. 4 a. II. Filială: Múzeum-körút 11 a. III. Filială: Erzsébet-körút 54 a.